

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X KADENCJA**

Warszawa, dnia 30 stycznia 2023 r.

Druk nr 912

**Pan
Tomasz GRODZKI
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 76 ust. 1 Regulaminu Senatu, my niżej podpisani senatorowie wnosimy o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz ustawy – Prawo oświatowe.

Do reprezentowania nas w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniamy panią senator Alicję Chybicką.

W załączeniu przekazujemy projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

(-) Halina Bieda	(-) Ewa Matecka
(-) Krzysztof Brejza	(-) Aleksander Pociąg
(-) Alicja Chybicka	(-) Joanna Sekuła
(-) Zygmunt Frankiewicz	(-) Wadim Tyszkiewicz
(-) Agnieszka Gorgoń-Komor	(-) Barbara Zdrojewska
(-) Beata Małecka-Libera	

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia, ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz ustawy – Prawo oświatowe

Art. 1. W ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia (Dz. U z 2022 r. poz. 2132) w art. 52c ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Minister właściwy do spraw zdrowia określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty,
- 2) wymagania, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty – uwzględniając zasady żywienia dzieci i młodzieży wynikające z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej, oraz mając na względzie wartości odżywcze i zdrowotne środków spożywczych.”;

Art. 2. W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1324, 1383 i 2140) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 22. otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. Żłobek i klub dziecięcy zapewniają przebywającym w nim dzieciom wyżywienie zgodne z wymaganiami dla danej grupy wiekowej wynikającymi z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej, umożliwiając wybór rodzaju diety w zależności od potrzeb zdrowotnych dziecka, a także przewidują raz w tygodniu posiłki wyłącznie roślinne.”;

- 2) w art. 25 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister właściwy do spraw rodziny, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia, określi, w drodze rozporządzenia, wymagania lokalowe i sanitarne jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy, uwzględniając konieczność zapewnienia odpowiedniej jakości opieki sprawowanej nad dziećmi i warunków ochrony przeciwpożarowej oraz liczbę dzieci, nad którymi sprawowana jest opieka oraz uwzględniając standard jakości powietrza.

Art. 3. W ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 106a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Szkoła podstawowa, z wyjątkiem szkoły podstawowej dla dorosłych, oraz szkoła artystyczna realizująca kształcenie ogólne w zakresie szkoły podstawowej, zapewnia uczniom jeden gorący posiłek w ciągu dnia, w tym raz w tygodniu jeden gorący posiłek wyłącznie roślinny, umożliwia wybór rodzaju diety w zależności od potrzeb zdrowotnych ucznia i stwarza możliwość spożycia posiłku w czasie pobytu w szkole.”;

2) w art. 108 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) posiłków, w tym raz w tygodniu posiłków wyłącznie roślinnych, oraz wyboru diety w zależności od potrzeb zdrowotnych dziecka.”;

3) art. 125 otrzymuje brzmienie:

„Art. 125. Minister właściwy do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określi, w drodze rozporządzenia, ogólne przepisy bezpieczeństwa i higieny obowiązujące w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, z uwzględnieniem w szczególności warunków pracy i nauki oraz standardu jakości powietrza w czasie pobytu w szkole, w tym w warsztatach, laboratoriach i pracowniach szkolnych oraz w czasie zajęć z wychowania fizycznego, oraz w czasie zawodów sportowych i wycieczek turystycznych, oraz postępowanie w sprawach wypadków uczniów.”;

4) w art. 173 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Przepisy art. 106 ust. 1–3, 5 i 6 oraz art. 106a stosuje się odpowiednio do szkół niepublicznych.”.

Art. 4. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 września 2023 r.

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2022 r. poz. 655, 1079, 1116, 1383, 1700, 1730 i 2089.

UZASADNIENIE

1. Cel projektowanej ustawy

Obecny model żywienia wpływa nie tylko na emisję gazów cieplarnianych, ale przede wszystkim na utratę bioróżnorodności oraz powoduje zagrożenia zdrowotne takie jak antybiotykoodporność, zaburzenia hormonalne, nadmiar nasyconych kwasów tłuszczowych, alergie, a także ryzyko wystąpienia epidemii. Zgodnie z raportami Międzyrządowego Zespołu ds. Zmian Klimatu (IPCC) nie będzie możliwe zatrzymanie wzrostu średniej globalnej temperatury na bezpiecznym poziomie bez konieczności transformacji systemu żywnościowego i ograniczenia spożycia produktów pochodzenia zwierzęcego.

W związku z tym jednym ze sposobów zmiany tej sytuacji, poza działaniami edukacyjnymi w tym zakresie, niezbędne jest ustanowienie regulacji zmierzających do:

- 1) wprowadzenia obowiązku zapewnienia raz w tygodniu w szkołach i placówkach oświatowych, a także w żłobkach i klubach dziecięcych posiłków opartych wyłącznie na produktach roślinnych;
- 2) zapewnienia dostępności zbilansowanych posiłków w szczególności wegetariańskich i wegańskich dzieciom i uczniom, którzy pozostają na takiej diecie z własnego wyboru lub wyboru podjętego wspólnie z rodzicami.

W celu osiągnięcia powyższego projekt przewiduje wprowadzenie zmian w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 oraz ustawie – Prawo oświatowe, które zmierzają do zapewnienia poprawy jakości oraz różnorodności żywienia dzieci i młodzieży w przestrzeni placówek (żłobek, przedszkole, szkoła), w których przebywają większą część dnia poprzez zagwarantowanie im możliwości korzystania nie tylko z prawidłowo zbilansowanego wyżywienia, lecz także uwzględniającego rodzaj ich diety w zależności od potrzeb zdrowotnych.

Jednocześnie projekt proponuje zmianę ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia w celu doprecyzowania grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych placówkach.

Ponadto z uwagi na to, że zanieczyszczenie powietrza stanowi zagrożenie szczególnie dla zdrowia dzieci celem projektowanej ustawy jest także uszczegółowienie przepisów

dotyczących bezpieczeństwa i higieny obowiązujących w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach, a także żłobkach i klubach dziecięcych w zakresie konieczności uwzględnienia standardu jakości powietrza, w czasie pobytu dzieci i uczniów w tych jednostkach.

2. Różnice między obowiązującym a projektowanym stanem prawnym

W art. 1 projektu ustawy zawarta jest propozycja nowelizacji art. 52c ust. 6 ustawy z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, który stanowi delegację dla ministra właściwego do spraw zdrowia do wydania rozporządzenia określającego:

- 1) grupy środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty,
- 2) wymagania, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w jednostkach systemu oświaty.

Minister właściwy do spraw zdrowia powinien uwzględnić zasady żywienia dzieci i młodzieży mając na względzie wartości odżywcze i zdrowotne środków spożywczych.

Propozycja nowelizacji art. 52c ust. 6 prowadzi do dookreślenia wytycznych do wydania rozporządzenia tak, aby właściwy minister brał pod uwagę zasady żywienia dzieci i młodzieży wynikające z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej.

W obowiązującym stanie prawnym rozporządzenie z dnia 26 lipca 2016 r. w sprawie grup środków spożywczych przeznaczonych do sprzedaży dzieciom i młodzieży w jednostkach systemu oświaty oraz wymagań, jakie muszą spełniać środki spożywcze stosowane w ramach żywienia zbiorowego dzieci i młodzieży w tych jednostkach odnosi się w swej treści do wymagań dla danej grupy wiekowej, wynikających z aktualnych norm żywienia dla populacji polskiej. W roku 2020 zostały opublikowane nowe normy żywienia dla populacji polskiej.

Normy żywienia dla populacji Polski przez wiele lat były opracowywane przez ekspertów Instytutu Żywności i Żywienia. Nowe normy obowiązujące od 2020 r. zostały opracowane przy udziale tych ekspertów i wydane przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny. Pomimo aktualizacji norm w roku 2017 i 2020 nie nastąpiła aktualizacja rozporządzenia. Wydaje się zatem, że uzupełnienie wytycznych do wydania rozporządzenia jest uzasadnione.

Zmiany zawarte w art. 2 pkt 1 oraz w art. 3 pkt 1, 2 i 4 mają na celu zwiększenie elastyczności w zakresie diety proponowanej w żywieniu dzieci i młodzieży przez żłobki, szkoły i przedszkola poprzez proponowanie do wyboru diet w zależności od indywidualnych potrzeb zdrowotnych oraz zmiany nawyków żywieniowych dzieci i młodzieży w obliczu skutków jakie niesie za sobą model żywienia oparty o produkty pochodzenia zwierzęcego. Obecny model żywienia polskiego społeczeństwa wpływa na emisję gazów cieplarnianych, zagrożenia zdrowotne (antybiotykoodporność, zaburzenia hormonalne, nadmiar nasyconych kwasów tłuszczowych, alergie).

Mając powyższe na uwadze proponuje się wprowadzenie w placówkach oświatowych, a także w żłobkach i klubach dziecięcych żywienia opartego na aktualnym stanie wiedzy w zakresie żywienia populacji polskiej ze szczególnym zwróceniem uwagi na indywidualne potrzeby żywieniowe oraz z poszanowaniem środowiska naturalnego poprzez wprowadzenie raz w tygodniu w szkołach posiłku wyłącznie roślinnego, a w przedszkolach i żłobkach dnia z posiłkami wyłącznie roślinnymi, co ma wpłynąć na zdrowie dzieci i młodzieży oraz mieć wymiar edukacyjny i przeciwdziałać marnowaniu żywności.

Zmiany zawarte w art. 2 pkt 2 oraz art. 3 pkt 3 mają na celu dookreślenie wytycznych do wydania rozporządzenia odpowiednio:

- 1) przez ministra właściwego do spraw rodziny w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia określającego wymagania lokalowe i sanitarne jakie musi spełniać lokal, w którym ma być prowadzony żłobek lub klub dziecięcy oraz
- 2) przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw pracy określającego ogólne przepisy bezpieczeństwa i higieny obowiązujące w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.

Proponowane zmiany zmierzają do tego, aby wytyczne do wydania tych aktów prawnych uwzględniały standard jakości powietrza, o którym mowa w art. 3 pkt 28 i 31a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska w czasie pobytu dzieci i uczniów odpowiednio w żłobkach i klubach dziecięcych, a także szkołach i placówkach. Na standard jakości powietrza składa się poziom substancji w powietrzu – poziom dopuszczalny i pułap stężenia ekspozycji.

Poziom substancji w powietrzu to stężenie substancji w powietrzu w odniesieniu do ustalonego czasu lub opad takiej substancji w odniesieniu do ustalonego czasu i powierzchni, przy czym poziom dopuszczalny jest to poziom substancji, który ma być osiągnięty w

określonym terminie i który po tym terminie nie powinien być przekraczany; poziom dopuszczalny jest standardem jakości powietrza.

Pułap stężenia ekspozycji to poziom substancji w powietrzu wyznaczony na podstawie wartości krajowego wskaźnika średniego narażenia, w celu ograniczenia szkodliwego wpływu danej substancji na zdrowie ludzi, który ma być osiągnięty w określonym terminie; pułap stężenia ekspozycji jest standardem jakości powietrza.

Zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska oceny jakości powietrza i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu określane są między innymi poziomy dopuszczalne dla substancji w powietrzu takich jak benzen, dwutlenek azotu, tlenki azotu, dwutlenek siarki, ołów, pył zawieszony PM_{2,5}, pył zawieszony PM₁₀, tlenek węgla, zróżnicowane ze względu na ochronę zdrowia ludzi.

Ocena poziomów substancji w powietrzu w strefach, prowadzonej w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska wykonywana jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska.

Urząd ten zamieszcza na stornie internetowej portal o jakości powietrza, gdzie uwidacznia dane pomiarowe jakości powietrza, w tym poziomy dopuszczalne zanieczyszczeń w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia ludzi, terminy ich osiągnięcia oraz okresy dla których uśrednia się wyniki pomiarów.

Urząd ten zamieszcza również prognozy jakości powietrza oraz udostępnia aplikację na urządzenia przenośne, która umożliwi odczyt danych, na przykład z najbliższej stacji pomiarowej.

Wydaje się, że tego typu zmiana pozwoli na zastosowanie odpowiednich w danym przypadku środków czy też sposobów zachowania, mających na celu ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczonego powietrza na zdrowie dzieci i młodzieży np. oczyszczaczy powietrza czy odpowiednich instalacji wentylacyjnych zapewniających odpowiednią jakość powietrza w pomieszczeniach, w których przebywają dzieci i młodzież w przypadku kiedy na danym terenie jakość powietrza nie jest dobrej jakości.

Mając na względzie nowe obowiązki jakie wiążą się z propozycjami zawartymi w projekcie ustawy, w tym konieczność analizy potrzeb i zawarcie odpowiednich umów

z dostawcami, art. 4 projektu ustawy przewiduje, że ustawa wejdzie w życie z dniem 1 września 2023 r.

3. Konsultacje

Oczekiwane skutki społeczne, gospodarcze i finansowe zostaną przedstawione w Ocenie Skutków Regulacji.

4. Oświadczenie o zgodności z prawem Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.